

Tesen om at mennesket er et politisk dyr, innebærer som nevnt at staten er en betingelse for å leve et godt menneskeliv. Å leve i en stat er likevel ingen garanti for å leve godt. Så å si all landjord er i dag delt inn i territorialstater. Likevel lever mennesker i store deler av verden under uverdige kår som forhindrer dem fra å utvikle seg i tråd med sine naturlige forutsetninger. De dårlige livsvilkårene kan handle om ulike typer forhold. Det kan for eksempel være snakk om fattigdom, diskriminering, politisk undertrykkelse eller vanstyre. Men på hvilket grunnlag kan vi si noe om hva som er en god stat? Hvilken målestokk bør vi bruke for å vurdere livskvalitet i ulike stater?

Det er blant annet for å svare på dette spørsmålet at Martha Nussbaum, delvis i samarbeid med den indiske økonomen Amartya Sen (1933–), har utviklet det hun kaller kapabilitetstilnærmingen. Begrepet **kapabiliteter** viser til de faktiske mulighetene vi har til å utøve typiske menneskelige evner og funksjoner. I likhet med Aristoteles mener Nussbaum at et fullverdig menneskeliv innebærer å fungere godt i tråd med vår natur som fornuftige og politiske dyr. Vi har tidligere vært inne på hvordan et vellykket liv for dydsetikere forutsetter utvikling av gode karaktertrekk – såkalte dyder (se kapittel 18). Dydene kan vi se på som indre betingelser for å leve godt. For å kunne utvikle dyder må samtidig en rekke ytre betingelser være på plass. Som fornuftige og politiske dyr har vi både fysiske, sosiale og intellektuelle behov. For å leve gode og velfungerende liv trenger vi blant annet mat, drikke, beskyttelse mot vær og vind, nære relasjoner, anerkjennelse og mulighet til å bruke vår fantasi, tenkeevne og praktiske dømmekraft.

Ifølge Nussbaum er det statens oppgave å ivareta våre grunnleggende behov, slik at vi kan utvikle oss på en måte som er naturlig for oss. Hvorvidt en stat er godt organisert, er ut fra hennes kapabilitetstilnærming et spørsmål om hva vi som borgere er i stand til å være og gjøre. I en god stat har vi alle mulighet til å utøve de evnene og funksjonene som er typiske for mennesker (Nussbaum, 2000, s. 71).

Denne tilnærmingen skiller seg fra tilnærminger som gjør rikdom eller velstand til mål på livskvalitet. Det sentrale, mener Nussbaum, er ikke hvor mye vi har av penger eller andre eiendeler. Det sentrale er hva vi kan gjøre med det vi har. Penger og eiendeler har ingen egenverdi. De er instrumentelle goder, som har verdi i den grad de gjør det mulig for oss å leve gode liv.

Kapabilitetstilnærmingen er godt egnet til å fange opp hvordan slike instrumentelle goder har ulik funksjonell verdi for ulike personer. Nussbaum er blant annet opptatt av at personer med ulike former for funksjonsnedsetting har større behov for støtte og omsorg enn andre for å kunne nå et tilfredsstillende funksjonsnivå. Det kreves for eksempel langt mer ressurser og tilrettelegging for at den som er lam i benene kan være noenlunde mobil, enn det kreves for at den som ikke er lam skal kunne bevege seg fritt omkring. Det er derfor god grunn til ikke kun å legge vekt på hvor mye hver og en har av ulike goder. En vurdering av hva personer er i stand til å gjøre med det de har, gir oss et bedre mål på om de har nok eller en rimelig andel instrumentelle goder (Nussbaum, 1998, s. 139–142).